

Advies nr. 34/2020 van 28 april 2020

Betreft: adviesaanvraag betreffende het voorontwerp van koninklijk besluit nr. XXX tot uitvoering van artikel 5, § 1, 1°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II), met het oog op het gebruik van digitale contactopsporingsapplicaties ter voorkoming van de verdere verspreiding van het coronavirus COVID-19 onder de bevolking (CO-A-2020-041)

De Gegevensbeschermingsautoriteit (hierna "de Autoriteit");

Gelet op de wet van 3 december 2017 *tot oprichting van de Gegevensbeschermingsautoriteit*, inzonderheid op artikel 23 en 26 (hierna "WOG");

Gelet op de Verordening (EU) 2016/679 *van het Europees Parlement en de Raad van 27 april 2016 betreffende de bescherming van natuurlijke personen in verband met de verwerking van persoonsgegevens en betreffende het vrije verkeer van die gegevens en tot intrekking van Richtlijn 95/46/EG (algemene verordening gegevensbescherming)* (hierna "AVG");

Gelet op de wet van 30 juli 2018 *betreffende de bescherming van natuurlijke personen met betrekking tot de verwerking van persoonsgegevens* (hierna "WVG");

Gelet op het verzoek om advies van de heer Philippe De Backer, Minister van Digitale agenda, Telecommunicatie en Post, belast met Administratieve vereenvoudiging, Bestrijding van de sociale fraude, Privacy en Noordzee, ontvangen op 23/04/2020;

Gelet op het verslag van mevrouw Alexandra Jaspar, Directeur van het Kenniscentrum van de Gegevensbeschermingsautoriteit ;

Gelet op het hoogdringend verzoek om advies;

Brengt op 28 april 2020 het volgend advies uit:

I. ONDERWERP EN CONTEXT VAN DE ADVIESAANVRAAG

1. De heer Ph. De Backer, Minister van Digitale Agenda, Telecommunicatie en Post, belast met Administratieve Vereenvoudiging, Bestrijding van de sociale fraude, Privacy en Noordzee, (hierna "de aanvrager") heeft bij hoogdringendheid het advies van de Autoriteit gevraagd over het voorontwerp van koninklijk besluit nr. XXX tot uitvoering van artikel 5, § 1, 1°, van de wet van 27 maart 2020 die machtiging verleent aan de Koning om maatregelen te nemen in de strijd tegen de verspreiding van het coronavirus COVID-19 (II), met het oog op het gebruik van digitale contactopsporingsapplicaties ter voorkoming van de verdere verspreiding van het coronavirus COVID-19 onder de bevolking (hierna "het voorontwerp").
2. In het kader van de exitstrategie lijkt het noodzakelijk de keten van besmettingen te kunnen doorbreken. In de nota aan de Regering bij het voorontwerp en in het Verslag aan de Koning geeft de aanvrager aan dat de volgende elementen daartoe kunnen bijdragen:
 - Het systematisch en herhaald testen om besmette personen op te sporen en hen aan te moedigen zichzelf te isoleren;
 - het opsporen van de contacten van de besmette personen die op hun beurt aangespoord worden om in zelf-isolatie te gaan en die "getest kunnen worden".
3. Sommige deskundigen zijn van mening dat het in dit verband nuttig zou zijn om digitale toepassingen voor het traceren van contacten te kunnen gebruiken. De nota aan de Regering verduidelijkt (vrije vertaling) "*de regio's zijn bevoegd en verantwoordelijk voor het opsporen van de contacten van besmette personen. [...] De federale Regering is verantwoordelijk voor het wettelijk kader en het privacybeschermingskader waarin opsporingsapplicaties worden ontwikkeld en gebruikt*". Het voorontwerp is bedoeld om dit wettelijk kader te bepalen.
4. De Autoriteit benadrukt dat haar advies met uiterste spoed is uitgebracht, uitsluitend op basis van de informatie waarover zij beschikt en onder voorbehoud van eventuele toekomstige overwegingen. Zij dringt erop aan dat eventuele wijzigingen in het systeem en/of het ingevoerde kader voor advies aan haar worden voorgelegd voordat zij worden ingevoerd.

5. Voor zover in een groot aantal Europese staten soortgelijke voornemens worden bestaan, hebben de gegevensbeschermingsautoriteiten van deze staten via het Europees Comité voor gegevensbescherming (hierna "de EDPB" genoemd) gezamenlijk richtsnoeren voor opsporingsapplicaties uitgevaardigd.ⁱ De Autoriteit benadrukt de noodzaak om ervoor te zorgen dat zij worden nageleefd.

II. INLEIDENDE OPMERKINGEN

A. Wat de noodzaak en de proportionaliteit van de voorgestelde verwerking van persoonsgegevens betreft

6. De Autoriteit herinnert er in de eerste plaats aan dat elke verwerking van persoonsgegevens een inmenging vormt op het recht op privacy van de betrokken personen. Elke inmenging in het recht op eerbiediging van het privéleven, met name wanneer het om een aanzienlijke inmenging gaat, is echter alleen toegestaan **als deze noodzakelijk is en in verhouding staat tot het nagestreefde doeleinde van algemeen belang**.
7. Ter herinnering: de verwerking van persoonsgegevens wordt **noodzakelijk** geacht als dit de minst ingrijpende maatregel is om het nagestreefde (algemene) doel te bereiken. Dus is het nodig dat:
- in de eerste plaats de gegevensverwerking het nagestreefde doel daadwerkelijk bereikt. Daarom moet op basis van feitelijke en objectieve elementen worden aangetoond dat de verwerking van persoonsgegevens **doeltreffend** is om het gewenste doel te bereiken;
 - ten tweede dat een dergelijke verwerking van persoonsgegevens **de minst ingrijpende maatregel** is ten aanzien van het recht op bescherming van de privacy. Dit betekent dat als het mogelijk is het gewenste doel te bereiken door middel van een maatregel die minder ingrijpend is voor het recht op privacy of het recht op bescherming van persoonsgegevens, de oorspronkelijk beoogde gegevensverwerking niet kan worden uitgevoerd. Daarom moet hiertoe in detail en met feitelijke en objectieve bewijzen worden aangetoond waarom andere, minder ingrijpende maatregelen niet volstaan om het gewenste doel te bereiken, .
8. Indien de noodzaak van de verwerking van persoonsgegevens wordt aangetoond, moet nog steeds worden aangetoond dat de verwerking **in verhouding staat (in strikte zin)** tot het nagestreefde doel, dat wil zeggen dat moet worden aangetoond dat er een juist evenwicht is tussen de verschillende betrokken belangen en de rechten en vrijheden van de betrokkenen. Met andere woorden, er moet een evenwicht zijn tussen de aantasting van het recht op privacy en de bescherming van persoonsgegevens en het doel dat deze verwerking nastreeft - en ook daadwerkelijk kan bereiken. De voordelen van de betrokken gegevensverwerking moeten dus opwegen tegen de nadelen die de

verwerking genereert voor de betrokkenen. Ook hier is het noodzakelijk om te kunnen aantonen dat deze analyse is uitgevoerd vooraleer met verwerking is gestart.

9. De Autoriteit stelt vast dat het ontwerp van koninklijk besluit, de nota aan de Regering en het Verslag aan de Koning weliswaar aantonen dat het gebruik van digitale contactopsporingsapplicaties minder ingrijpend is dan het bestaande systeem dat uitsluitend gebruik maakt van callcenters (en dat wordt gebruikt in de strijd tegen andere epidemieën), maar dat zij de doeltreffendheid en dus de noodzaak en de proportionaliteit van een dergelijk gebruik niet voldoende aantonen. Een schatting van het percentage van de bevolking dat er gebruik van zal maken, op basis van recente intentieverklaringen, en een studie naar de mate van gebruik die nodig is om het systeem resultaten te laten opleveren, zou helpen om op deze punten te overtuigen. Een campagne om de doeltreffendheid te testen van de geplande maatregelen, lijkt ons ook onontbeerlijk, en dit om maximaal valse positieve uitslagen te voorkomen en de stress die daarmee gepaard gaat bij de personen met wie onterecht contact werd opgenomen.
10. In dit opzicht kan de doeltreffendheid van de digitale contactopsporingsapplicaties niet los worden gezien van het algemene volksgezondheidsbeleid dat erop gericht is de verspreiding van het coronavirus COVID-19 onder de bevolking onder controle te houden.
11. De Autoriteit herhaalt dat in de voormelde richtsnoeren van het EDPB het volgende wordt benadrukt *"The efficiency of the contribution of contact tracing applications to the management of the pandemic depends on many factors (e.g., percentage of people who would need to install it; definition of a "contact" in terms of closeness and duration.). Moreover, such applications need to be part of a comprehensive public health strategy to fight the pandemic, including, inter alia, testing and subsequent manual contact tracing for the purpose of doubt removal. Their deployment should be accompanied by supporting measures to ensure that the information provided to the users is contextualized, and that alerts can be of use to the public health system. Otherwise, these applications might not reach their full impact»¹.*

B. Wat betreft de mogelijke toename van opsporingsapplicaties

12. Bepaalde risico's die verband houden met de mogelijkheid dat de gegevens opnieuw worden samengesteld, worden grotendeels beperkt door het protocol dat de regering voorstelt aan te nemen via het ontwerp van koninklijk besluit. Andere risico's (waaronder de mogelijkheid voor een gebruiker om te bepalen wie hem heeft besmet) moeten echter ook op het niveau van de opsporingsapplicatie zelf worden beperkt. Hoewel de Autoriteit begrip heeft voor de wens om het maken van een applicatie niet aan één enkele
-

marktaandeelner voor te behouden, vestigt zij de aandacht van de aanvrager erop dat een toename van het aantal applicaties dit risico dus ook verhoogt, aangezien dit de controle ervan bemoeilijkt. Door de burgers aan te moedigen om één enkele erkende applicatie te gebruiken, zou dit risico worden verminderd, evenals het risico dat er niet-gecertificeerde applicaties verschijnen die ernstige risico's inhouden voor de vertrouwelijkheid van de gegevens van de burgers. De Autoriteit beveelt daarom op zijn minst aan om (naast het beheersen van dit risico in het kader van de uit te voeren effectbeoordeling) via het Koninklijk Besluit voor elke opsporingsapplicatie de verplichting op te leggen, de broncode te publiceren binnen een redelijke termijn voordat deze beschikbaar wordt gesteld (die ongeveer een week zou kunnen bedragen), zodat de algoritmen ervan door onafhankelijke deskundigen kunnen worden gecontroleerd

C. Wat betreft de concentratie van de gebruikte gegevens in de handen van één enkele operator

13. Het voorontwerp bepaalt dat Sciensano het volgende zou bijhouden en beheren:
 - verschillende databanken die in het kader van dit project zijn opgezet (met in het bijzonder de telefoonnummers van de gebruikers die "positief" zijn getest, de namen en telefoonnummers van de "contacten" van de te bellen besmette personen, de datum en de duur van hun contacten, enz) ; alsmede
 - andere databanken die in het kader van de uitoefening van haar opdrachten zijn opgezet, waaronder een databank die Sciensano op grond van een tweede Koninklijk Besluit op basis van verschillende bronnen kan opzetten en die een grote hoeveelheid persoonsgegevens (waaronder gezondheidsgegevens) bevat met betrekking tot personen van wie de arts een besmetting veronderstelt, voor wie een test is voorgeschreven, die een test hebben ondergaan of in het ziekenhuis zijn opgenomen en die betrekking hebben op hun contacten en hun arts.

14. De Autoriteit is bezorgd dat het tweede ontwerp van koninklijk besluit voorziet in de centralisatie van al deze gegevens in één enkele databank die door Sciensano wordt opgezet en beheerd. Hoewel in het Verslag aan de Koning over het ontwerp van koninklijk besluit (dat het voorwerp is van dit advies) wordt gesteld dat "een bijkomende waarborg de onmogelijkheid (is) om de bewaarde gegevens te kruisen". De Autoriteit dringt er daarom op aan dat het ontwerp wordt herzien en dat de nodige maatregelen worden genomen om elke mogelijkheid op kruising te voorkomen tussen deze verschillende reeksen gegevens die in het bezit zijn van dezelfde organisatie (of van een derde partij aan wie het ontwerp toegang geeft tot zowel de lijst van gebruikers als de code die aan hen is toegekend voor het uploaden van de sleutels en tot de server die de code en de sleutels bevat). Ook moet worden gezorgd voor een optimale transparantie wat betreft de concentratie van deze gegevens in de handen van één enkele instantie.

15. De Autoriteit dringt er ook op aan dat het personeel van de callcenters onder het gezag of ten minste onder de functionele autoriteit van de verwerkingsverantwoordelijke van persoonsgegevens valt, dat zij strikt verplicht zijn de vertrouwelijkheid van de gegevens die zij zullen verwerken te eerbiedigen en dat er doeltreffende controles worden uitgevoerd.
16. Tot slot, gezien de gevoeligheid van de gegevens die worden verwerkt in het kader van het project dat het voorwerp is van het ontwerp van koninklijk besluit, herinnert de Autoriteit aan de noodzaak om de regels van de AVG met betrekking tot de uitbesteding van gegevens strikt na te leven en aan de verantwoordelijkheid van de verwerkingsverantwoordelijke voor de selectie van zijn verwerker(s) en de controle op hun verrichtingen, alsook aan zijn aansprakelijkheid in geval van tekortkomingen.

III. COMMENTAAR BIJ BEPAALDE ARTIKELEN VAN HET ONTWERP

- **Artikel 3, § 1, 1ste en 2de streepje : " *De digitale contactopsporingsapplicaties beperken zich tot het verwerken van die gegevens die moeten toelaten:***
 - ***een COVID-19 besmetting van een gebruiker van een digitale contactopsporingsapplicatie te kunnen bevestigen;***
 - ***de gebruikers van een digitale contactopsporingsapplicatie te verwittigen dat zij zich gedurende een bepaalde tijd in de nabijheid hebben bevonden van een met COVID-19 besmette persoon."***

17. De Autoriteit herinnert eraan dat een systeem waarbij personen met wie een besmette persoon contact (hierna "contacten" genoemd) heeft gehad binnen de periode als vastgesteld in het ontwerpbesluit, zonder tussenkomst van een beoefenaar in de gezondheidszorg (ook in het kader van een oproep van een callcenter-medewerker) gedwongen zouden worden zich te isoleren of zich te laten testen, een besluit zou zijn dat *uitsluitend gebaseerd is op een geautomatiseerde verwerking [...] waaraan rechtsgevolgen zijn verbonden [...] voor [de betrokken persoon] of dat hem in aanmerkelijk wijze treft*" zoals bedoeld in artikel 22 van de AVG. Welnu, het EDPB benadrukt in zijn Richtsnoeren het volgende « *It is the EDPB's understanding that such apps cannot replace, but only support, manual contact tracing performed by qualified public health personnel, who can sort out whether close contacts are likely to result in virus transmission or not (e.g., when interacting with someone protected by adequate equipment – cashiers, etc. -- or not). The EDPB underlines that procedures and processes including respective algorithms implemented by the contact tracing apps should work under the strict supervision of qualified personnel in order to limit the occurrence of any false positives and negatives. In particular, the task of providing advice on next steps should not be based solely on automated processing*»ⁱⁱ.

- **Artikel 3 §1, 3de streepje: *De digitale contactopsporingsapplicaties beperken zich tot het verwerken van die gegevens die moeten toelaten [...] - epidemiologisch onderzoek uit te voeren op gepseudonimiseerde gegevens, en meer bepaald het onderzoeken van de contactgraad van de COVID-19 epidemie***".

18. Dit gebruik van gepseudonimiseerde gegevens kan alleen worden overwogen als deze epidemiologische studies niet kunnen worden uitgevoerd op basis van geanonimiseerde gegevens. Het ontwerp zou dit ter sprake moeten brengen. Bovendien bevat het huidige ontwerp onvoldoende informatie om het risico van heridentificatie van de gegevens in kwestie te beoordelen (een groot risico, aangezien dit zou leiden tot de centralisatie, de overdracht en het gebruik van persoonsgegevens op het gebied van de gezondheid).

19. Om de naleving van het proportionaliteitsbeginsel te kunnen toetsen, moet worden aangegeven of het alleen gaat om onderzoek naar Covid 19 (symptomen, incubatie, evolutie, ...) of ook om breder onderzoek naar niet-besmette of anderszins besmette personen of naar artsen die worden geraadpleegd en al dan niet vragen om tests, of om contactpersonen en hun verblijfplaats (zelfs de mededeling van gegevens van personen waarvan de test "negatief" is of die alleen "vermoedelijk" besmet zijn, informatie met betrekking tot artsen, contacten). De nota aan de Ministerraad lijkt het hergebruik van de gegevens te beperken tot epidemiologisch onderzoek "naar de verspreiding van COVID-19". indien dit het geval is moet dit duidelijk in het ontwerp worden omschreven.

- **Artikel 4, 1ste lid. "Het installeren, het gebruiken en het de-installeren van een digitale contactopsporingsapplicatie gebeurt uitsluitend op vrijwillige basis"**

20. De Autoriteit wenst dat wordt gespecificeerd dat het de-installeren van de applicaties net zo eenvoudig moet zijn als het installeren ervan.

- **Artikel 4, 2de lid: "Het niet installeren, het niet gebruiken en het niet de-installeren van een digitale contactopsporingsapplicatie kan geen aanleiding geven tot enige burgerrechtelijke of strafrechtelijke maatregel noch tot enige discriminerende handeling"**

21. De Autoriteit beveelt aan:

- ✓ toe te voegen dat burgers/individuen die zouden weigeren de applicatie te gebruiken, geen enkel nadeel mogen ondervinden (zoals een weigering van toegang tot een goed of dienst); en

- ✓ te voorzien in burgerlijke/administratieve/strafrechtelijke sancties voor degenen die de toegang tot een goed of dienst zouden koppelen aan het gebruik van deze applicatie (bijv.: binnengaan in een winkel, bioscoop, herneming van het werk, etc.)

- **Artikel 5 § 1 : " De verwerkingsverantwoordelijke in de zin van art. 4, 7° van de AVG voor de in art. 3 bepaalde doelstellingen is de onderzoeksinstelling Sciensano "**

22. Vooreerst benadrukt de Autoriteit dat een persoon/entiteit verantwoordelijk is voor een gegevensverwerking en niet voor een doeleinde. De aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke in artikel 5 van het ontwerp moet daarom worden herzien. De Autoriteit herinnert er ook aan dat de aanwijzing van de verwerkingsverantwoordelijke passend moet zijn in het licht van de AVG. Zowel de Werkgroep Artikel 29 - voorganger van het EDPB - als de Autoriteit hebben aangedrongen op de noodzaak om deze concepten te benaderen vanuit een feitelijk perspectief. Met andere woorden, wanneer het/de doeleinde(n) van de verwerking door een norm worden bepaald, zoals dat hier het geval is, is de verwerkingsverantwoordelijke de natuurlijke of rechtspersoon, de overheidsinstantie, de dienst of een andere instantie die in de praktijk dit/ deze doeleinde(n) nastreeft en instaat voor het toezicht op de verwerking. Als Sciensano wordt aangewezen als de verwerkingsverantwoordelijke, dan is het dus omdat het deze instelling is die de doeleinden van de beoogde gegevensverwerking zal nastreven en de controle ervan zal verzekeren.

23. Bovendien herinnert de Autoriteit eraan dat als het Sciensano is, die optreedt als verantwoordelijke voor de verwerkingen die onder dit ontwerpbesluit vallen, hij de verantwoordelijkheden op zich moet nemen die hij in die hoedanigheid heeft, met inbegrip van:

- ✓ het uitkiezen van de applicatie(s) die worden aangeboden;
- ✓ het afsluiten van de nodige contractuele instrumenten met de verwerkers van de gegevens;
- ✓ het waarborgen van de naleving van dit besluit, ook (1) het feit dat de persoonsgegevens waarvan de verwerking die in dit besluit is voorzien, alleen worden verwerkt voor de in artikel 3 §1 beschreven doeleinden en (2) het feit dat deze applicaties geen andere persoonsgegevens verzamelen dan deze die in dit besluit zijn opgenomen;
- ✓ het verifiëren of dit nog altijd het geval is na eventuele updates van deze applicaties;
- ✓ het uitvoeren van een effectbeoordeling (GEB).

- **Artikel 5 § 2 : " De verwerkingsverantwoordelijke verstrekt op zijn website aan de gebruiker de informatie zoals bepaald in art. 13 van de AVG "**

24. Het verstrekken van deze informatie op de website van Sciensano is niet voldoende om ervoor te zorgen dat potentiële gebruikers van de applicaties zeker en op transparante wijze worden

geïnformeerd over de doeleinden van het ingevoerde systeem, de gegevensverwerking die eruit zal voortvloeien en de betrokken partijen. Eenvoudige en korte informatie over dit onderwerp moet aan de potentiële gebruiker worden verstrekt als onderdeel van het downloaden van de applicatie. De mogelijkheid worden geboden om toegang te krijgen tot veel gedetailleerdere informatie (die hem in staat stelt de werking van het systeem, de gegevensstromen, de rechten, enz. te begrijpen) en er moet ook worden voorzien dat hij bij die gelegenheid hierover wordt ingelicht.

- **Artikel 6 § 1: " De digitale contactopsporingsapplicaties verwerken enkel de geheime sleutels, de tijdelijke niet-gepersonaliseerde serienummers die door de applicaties worden gegenereerd, een tijdszone bestaande uit een datum en een dagdeel van 6 uur waarbinnen een contact tussen gebruikers heeft plaatsgevonden, alsook de afstand en de duur van het contact. "**

25. De formulering van deze bepaling moet herzien worden. Het gebruik van de applicatie houdt immers noodzakelijkerwijs de verwerking in van de in artikel 6 § 1, genoemde gegevens, terwijl de gebruiker naast de in § 1 genoemde gegevens ook andere gegevens en informatie (op vrijwillige basis) kan delen.

- **Artikel 6 § 2, 1ste en 2de streepje: "De gebruiker kan vrijwillig volgende gegevens meedelen aan de verwerkingsverantwoordelijke:**
 - **de met COVID-19 vastgestelde besmetting;**
 - **het telefoonnummer van de gebruiker "**

26. Volgens de informatie die ons is verstrekt, wordt de gebruiker gevraagd om zijn telefoonnummer door te geven aan Sciensano wanneer de gebruiker wordt geïnformeerd dat hij besmet is en besluit om het zoeken naar zijn contactpersonen toe te staan. Dit komt echter niet tot uiting in het ontwerpbesluit en moet worden verduidelijkt.

27. Er wordt overigens in de nota aan de Regering gesteld dat (vrije vertaling) "*Het tracing callcenter belt de besmette patiënt op, bepaalt de vermoedelijke datum van besmetting en vraagt om in de applicatie aan te geven dat hij besmet is. De gebruiker kan op dit ogenblik nog altijd beslissing dit niet te doen*". Het ontwerp geeft echter niet de modaliteiten en het doel van deze oproep aan. De Autoriteit benadrukt verder dat deze oproep om de besmette persoon "aan te moedigen" om zijn of haar status in de aanvraag aan te geven, het "vrijwillige" karakter van het meedelen van deze informatie in de applicatie dreigt te ondermijnen.

- **Artikel 6 §2, 3de streepje: "De gebruiker kan vrijwillig volgende gegevens medelen aan de verwerkingsverantwoordelijke: [...]**
 - ✓ **voor elke met COVID-19 besmette persoon waarmee de gebruiker in contact is geweest: de geheime sleutel van die persoon, het aantal ontmoetingen die de gebruiker heeft gehad met die persoon en voor elke ontmoeting het aantal dagen sinds de datum waarop die persoon besmettelijk was of waarop de COVID-19 besmetting werd vastgesteld "**

28. Nogmaals, we begrijpen dat deze gegevens worden overgedragen aan Sciensano in het geval dat de gebruiker wordt geïnformeerd dat hij besmet is en beslist om het zoeken naar zijn contacten toe te staan (op voorwaarde dat ze ook gebruik maken van de applicatie of een interoperabele applicatie)? Dat zou nader moeten omschreven worden.
29. Bovendien zijn we er niet zeker van dat de formulering geschikt is, omdat, als we het goed begrijpen, de gebruiker in dit geval geen van deze gegevens doorgeeft ("meedeelt"), maar dat hij toestaat - (door het activeren van de functionaliteit die aangeeft dat hij besmet is en zijn contactpersonen op de hoogte wil stellen) - dat het systeem dat door Sciensano wordt beheerd, deze gegevens genereert. En dit op basis van de voorafgaande intentieverklaring van deze contacten (die zich manifesteert in het downloaden van de applicatie). Als gevolg daarvan geeft de besmette gebruiker geen gegevens door aan Sciensano en verwerkt hij dus geen gegevens (al dan niet van persoonlijke aard) met betrekking tot deze contacten.
30. Tot slot krijgt een gebruiker van een opsporingsapplicatie die in contact is geweest met een andere gebruiker die besmet is verklaard, volgens de uitleg die ons is verstrekt, een melding dat hij of zij waarschijnlijk in contact is geweest met een persoon die drager is van het virus. Nog volgens deze uitleg krijgt hij in het kader van deze melding altijd alle nodige informatie zodat hij kan beslissen over het aan te nemen gedrag (zelfisolatie, het raadplegen van een arts in geval van symptomen, het toelaten van een oproep van het callcenter). Hij blijft dus vrij om volledig anoniem te blijven door zijn telefoonnummer (of het feit dat hij zo'n melding heeft ontvangen) niet aan Sciensano door te geven. Hij wordt niet verzocht om het callcenter te bellen. De Autoriteit dringt erop aan dat dit (en vooral het feit dat dit "contact" vrijelijk kan bepalen of hij al dan niet het voorwerp mag uitmaken van een oproep van het callcenter) in het Koninklijk Besluit wordt gespecificeerd.

- **Artikel 6 §2, 4de streepje: "De gebruiker kan vrijwillig volgende gegevens meedelen aan de verwerkingsverantwoordelijke: [...]**
 - **het aantal unieke niet-gepersonaliseerde serienummers van besmette personen "**

31. Zelfde opmerking als bij het voorgaande punt.

- **Artikel 7: « § 1 Onverminderd de tweede tot vierde paragraaf worden de geheime sleutels, de tijdelijke niet-gepersonaliseerde serienummers, de tijdszone waarbinnen een contact tussen gebruikers heeft plaatsgevonden, alsook de afstand en de duur van het contact uitsluitend bewaard in de eindapparatuur van de gebruiker.**
 - § 2. De geheime sleutel of sleutels van een gebruiker waarvan de besmetting met COVID-19 is vastgesteld en vervolgens gevalideerd aan de hand van een autorisatiecode alsook de tijdszone waarbinnen een contact tussen gebruikers heeft plaatsgevonden kunnen in een centrale loglijst worden opgeladen en bewaard bij de verwerkingsverantwoordelijke.**
 - § 3. De gegevens bedoeld in art. 6, § 2 kunnen worden opgeladen en bewaard in een centrale databank bij de verwerkingsverantwoordelijke. Deze gegevens moeten apart bewaard worden van de loglijst bedoeld in de tweede paragraaf en de databank bedoeld in de vierde paragraaf.**
 - § 4. De gegevens bedoeld in artikel art. 6, § 2, eerste, derde en vierde streepje kunnen door de verwerkingsverantwoordelijke opgeladen en bewaard worden in een centrale databank voor epidemiologische analyse naar de verspreiding van het coronavirus COVID-19. Deze gegevens moeten apart bewaard worden van de loglijst bedoeld in de tweede paragraaf en van de databank bedoeld in de derde paragraaf. "**

32. Met het oog op de leesbaarheid, de duidelijkheid en dus de transparantie wil de Autoriteit in de ontwerp tekst voor elk van de drie doeleinden aangeven welke sleutels, serienummers en andere gegevens worden gebruikt en bewaard en door wie.

- **Artikel 8 §1 : " De verzamelde gegevens mogen niet langer bewaard worden dan noodzakelijk voor het verwezenlijken van de in art. 3, § 1 bepaalde doelstellingen "**

33. Deze paragraaf herhaalt het beginsel van de beperking van de opslagtermijn van persoonsgegevens en heeft bijgevolg geen enkele bijkomende juridische waarde ten opzichte van artikel 5.1.e) van de AVG. Deze bepaling schendt daarnaast het overschrijfverbod en dientⁱⁱⁱ bijgevolg geschrapt te worden. De bewaartermijnen daarentegen dienen te worden gespecificeerd.

- **Artikel 8 § 2: "De geheime sleutels, de tijdelijke niet-gepersonaliseerde serienummers, de tijdszone waarbinnen een contact tussen gebruikers heeft plaatsgevonden, alsook de afstand en de duur van het contract dienen te worden gewist ten laatste drie weken nadat ze zijn gegenereerd in de eindapparatuur van de gebruiker van een digitale contactopsporingsapplicatie.**

De met COVID-19 vastgestelde besmetting alsook het telefoonnummer, voor zover deze gegevens in toepassing van art. 6, § 2 worden verwerkt, moeten onmiddellijk na de verwerking worden gewist "

34. Wij begrijpen dat 3 weken de periode is waarin de contacten van een besmette gebruiker worden opgespoord, op grond van het feit dat een besmette persoon maximum drie weken besmettelijk is. het Verslag aan de Koning vermeldt een termijn van 14 dagen. De teksten moeten op dit punt op elkaar worden afgestemd. De gekozen bewaartermijn moet gerechtvaardigd zijn, aangezien deze strikt beperkt moet blijven tot wat nodig is om het nagestreefde doel te bereiken.

35. Het is ook noodzakelijk om te verduidelijken wat wordt bedoeld met "onmiddellijk na de verwerking". Over welke verwerkingen gaat het hier overigens?

- **Artikel 8 §3: "De geheime sleutels en de tijdszone waarbinnen een contact tussen gebruikers van een digitale contactopsporingsapplicatie heeft plaatsgevonden, die in de loglijst bedoeld in art. 7, § 2 worden bewaard, dienen te worden gewist ten laatste drie weken nadat ze in de loglijst werden opgenomen "**

36. Ook hier geldt dat deze bewaartermijn van drie weken of 14 dagen gerechtvaardigd moet zijn.

- **Artikel 8 § 4: "De gegevens die in de databank bedoeld in art. 7, § 3 worden bewaard dienen te worden gewist ten laatste drie weken nadat ze in de databank werden opgenomen "**

37. Ook hier geldt dat deze bewaartermijn van drie weken of 14 dagen gerechtvaardigd moet zijn.

- **Artikel 8 § 5 : " De digitale contactopsporingsapplicaties worden onverwijld door de verwerkingsverantwoordelijke gedeactiveerd zodra de minister van Volksgezondheid het einde van de COVID-19 crisis verklaart Het deactiveren van de digitale contactopsporingsapplicaties mag niet afhankelijk zijn van de-installatie door de gebruiker "**

38. Aangezien het helemaal niet vastgesteld is dat de minister van Volksgezondheid (gaat het overigens over de federale minister?) op een bepaalde dag "het einde van de crisis" zal aankondigen, laat deze formulering niet toe om met zekerheid het moment van de deactivering te bepalen. De bepaling van dit moment/deze termijn moet daarom worden heroverwogen. Bijvoorbeeld door een verwijzing naar de publicatie van een besluit dat specifieke en bepaalde bewoordingen bevat.

- **Artikel 9, lid 1 : " De gegevens bewaard in de loglijst bedoeld in art. 7, § 2 mogen niet aan derden meegedeeld worden "**

39. De Autoriteit beveelt aan te verduidelijken dat geen enkele toegang kan worden gegeven aan deze derden.

- **Artikel 9, lid 2 : "De databank bedoeld in art. 7, § 3 kan slechts geraadpleegd worden door de bevoegde autoriteiten van de gewesten en uitsluitend voor de in art. 3, § 1, tweede streepje bepaalde doelstelling "**

40. Er moet worden verduidelijkt wie deze "bevoegde autoriteiten van de gewesten" zijn.

- **Artikel 11, laatste lid: "De logs worden bewaard gedurende [5] jaar "**

41. Een bewaartermijn van 10 jaar kan passend lijken gezien de strafrechtelijke aard van de sancties die verbonden zijn aan ongeoorloofde toegang tot de gegevens en de verjaringstermijn voor dergelijke inbreuken.

- **Artikel 12, lid 1 : " De instanties die krachtens art. 9, tweede lid een toegangsrecht hebben, nemen alle nodige technische en organisatorische maatregelen om, onder hun exclusieve verantwoordelijkheid, te waarborgen dat:**
 - **de individuele gebruiker bevoegd is om het toegangsrecht uit te oefenen;**
 - **elke toegang uitgeoefend wordt overeenkomstig de in art. 3, § 1, tweede streepje bepaalde doelstelling;**
 - **de juistheid van de gegevens wordt verzekerd;**
 - **de vertrouwelijkheid van de verkregen gegevens wordt gerespecteerd en dat deze gegevens, behoudens andersluidende wettelijke bepalingen, vervolgens niet worden gebruikt, herwerkt of verspreid voor doeleinden die niet verenigbaar zijn met de in art. 3, § 1, tweede streepje bepaalde doelstelling. "**

42. Er mag vooreerst niet worden bepaald dat de verantwoordelijke voor de verwerking (Sciensano) volledig wordt ontheven van zijn verantwoordelijkheid. Het is aan hem om na te gaan of de "bevoegde autoriteiten" die toegang hebben tot de databanken wel degelijk de nodige technische en organisatorische maatregelen overeenkomstig de AVG, hebben genomen.
43. Indien vervolgens met "individuele gebruiker" de natuurlijke persoon wordt bedoeld die de applicatie downloadt en gebruikt (hetgeen wij begrijpen), gaan wij ervan uit dat hij niet "bevoegd" moet worden verklaard om zijn recht van toegang uit te oefenen, maar dat bevestigd moet worden dat hij zijn recht van toegang moet kunnen uitoefenen bij deze autoriteiten, in overeenstemming met artikel 15 van de AVG.
44. Als deze gewestelijke instanties de uitoefening van dit recht moeten garanderen, betekent dit dan ook dat zij verantwoordelijk worden voor de verwerking van de gegevens die zij voor hun eigen doeleinden zullen verwerken?
45. Wat het tweede streepje betreft, blijkt hier dat het niet gaat om het in de AVG bedoelde recht van toegang, maar om het recht van beheerders van de bevoegde gewestelijke autoriteiten om toegang te krijgen tot de gegevens die door Sciensano worden bijgehouden? Dit punt moet opnieuw worden geformuleerd om deze verwarring te voorkomen.

46. Tot slot moet de zin "*en dat deze gegevens, vervolgens niet worden gebruikt, herwerkt of verspreid voor doeleinden die niet verenigbaar zijn met de in art. 3, § 1, tweede streepje bepaalde doelstelling*" worden *geschrapt*". Hergebruik van de gegevens waarop deze ontwerpnorm betrekking heeft, voor andere doeleinden dan deze opgelijst in artikel 3 § 1, kan niet worden overwogen.

- **Artikel 13: "De Gegevensbeschermingsautoriteit ziet toe op de uitvoering van dit besluit en heeft voor de uitvoering van deze opdracht toegang tot de door de verwerkingsverantwoordelijke verwerkte gegevens."**

47. Deze bepaling moet worden *geschrapt*. De opdrachten en bevoegdheden van de Autoriteit zijn gedefinieerd door de AVG en de WVG, zodat het niet relevant is om hier de algemene controlebevoegdheid in herinnering te brengen. Bovendien wekt de formulering van deze bepaling de valse indruk dat de Autoriteit noodzakelijkerwijs, systematisch en voortdurende zal controleren of de betrokken actoren dit besluit naleven en of de AVG is nageleefd bij alle verwerkingen van persoonsgegevens die in het kader van dit besluit zullen worden uitgevoerd.

IV. SLOTOPMERKINGEN

48. De Autoriteit herhaalt :

- het noodzakelijks is om, overeenkomstig artikel 35 van de AVG, een effectbeoordeling uit te voeren voorafgaand aan de uitvoering van elke grootschalige verwerking van persoonsgegevens met betrekking tot de gezondheid (zie ook punt 39 van de bovengenoemde richtsnoeren van de EDPB) en om deze voor advies aan de Autoriteit voor te leggen in geval van een bevinding van "restrisico's" (bovendien beveelt de EDPB aan om deze effectbeoordeling te publiceren);
- het noodzakelijk is te voldoen aan de regels die zijn vastgelegd in hoofdstuk 5 van de AVG in het geval dat persoonsgegevens internationaal worden overgedragen (bijvoorbeeld omdat de gegevens zouden worden opgeslagen op servers die zich buiten de Europese Economische Ruimte bevinden, hetgeen de Autoriteit in het kader van dit project ten zeerste afraadt) ; en
- de verplichting voor de verwerkingsverantwoordelijke om een systeem op te zetten dat de gebruikers van het systeem/beoogde opsporingsapplicaties in staat stelt de hen door de AVG verleende rechten uit te oefenen.

49. De Autoriteit dringt erop aan:

- dat een opsporingsapplicatie in geen geval de realtime overdracht van contactgegevens van een besmette persoon mogelijk mag maken ;

50. De Autoriteit vestigt de aandacht van de aanvrager op de noodzaak om de door het systeem gegenereerde gegevens op te slaan in een databank die gescheiden is van de (bestaande of geplande) databanken met andere gegevens, waarvan de combinatie aanleiding kan geven tot onrechtmatig, onverwacht of illegaal gebruik.

OM DIE REDENEN,

is de Autoriteit in de eerste plaats van mening dat de goedkeuring van het voorgestelde ontwerp en de invoering van een opsporingssysteem door middel van digitale contactopsporingsapplicaties alleen mogelijk is als wordt aangetoond dat deze oplossing strikt noodzakelijk is en in verhouding staat tot de doelstelling om de verspreiding van het coronavirus COVID-19 onder de bevolking te beheersen.

Indien de noodzaak en de proportionaliteit van de beoogde maatregel worden aangetoond, is de Autoriteit van oordeel dat het voorontwerp aangepast moet worden zodat het tegemoet te komt aan de verschillende opmerkingen in dit advies.

(get.) Alexandrda Jaspar

Directeur van het Kenniscentrum

ⁱ Guidelines 04/2020 on the use of location data and contact tracing tools in the context of the COVID-19 outbreak, 21 April 2020.

ⁱⁱ Guidelines 04/2020 on the use of location data and contact tracing tools in the context of the COVID-19 outbreak, 21 April 2020, cons. 36

ⁱⁱⁱ Ter herinnering, en zoals het Hof van Justitie van de Europese Unie consequent in zijn rechtspraak heeft geoordeeld, houdt de rechtstreekse toepasselijkheid van Europese verordeningen een verbod in op een transcriptie ervan in nationaal recht, omdat een dergelijke procedure" (creëren) een dubbelzinnigheid kan inhouden met betrekking tot zowel de juridische aard van de toepasselijke bepalingen als het tijdstip van de inwerkingtreding ervan (HJEU, 7 februari 1973, *Commission vs. Italië (C-39/72)*, Jurisprudentie, 1973, blz. 101, § 17). Zie ook en met name HJEU, 10 oktober 1973 *Fratelli Variola S.p.A. vs. Italiaanse Administratie van financiën*, Jurisprudentie, 1973, blz. 981, § 11; HJEU, 31 januari 1978, *Ratelli Zerbone Snc c. Amministrazione delle finanze dello Stato*, Jurisprudentie (C-94/77), 1978, p. 99 §§ 24-26.